

Τα δικαιώματά σας κοινωνικής ασφάλισης

στο Λιχτενστάιν

Κοινωνική Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι πληροφορίες που παρέχονται από τον παρόντα οδηγό έχουν συνταχθεί και επικαιροποιηθεί σε στενή συνεργασία με τους εθνικούς αντιπροσώπους του συστήματος αμοιβαίας πληροφόρησης για την κοινωνική προστασία (MISSOC). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο MISSOC παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=815>

Ο παρών οδηγός παρέχει μια γενική περιγραφή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται στις αντίστοιχες χώρες. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται μέσω άλλων δημοσιεύσεων του δικτύου MISSOC, οι οποίες διατίθενται μέσω του παραπάνω συνδέσμου. Μπορείτε επίσης να επικοινωνείτε με τις αρμόδιες αρχές και τα ιδρύματα που παρατίθενται στο παράρτημα I του παρόντος οδηγού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της δεν φέρουν καμία ευθύνη κατ' οιονδήποτε τρόπο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα δημοσίευση.

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2011
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση	6
Εισαγωγή	6
Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας	6
Χρηματοδότηση	7
Το δικαίωμά σας σε επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	7
Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη	9
Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;	9
Τι καλύπτεται;	9
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;	9
Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	10
Κεφάλαιο III: Παροχές ασθενείας σε χρήμα	11
Πότε δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα;	11
Τι καλύπτεται;	11
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθενείας σε χρήμα;	11
Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθενείας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	11
Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας	13
Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	13
Τι καλύπτεται;	13
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	13
Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	13
Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας	15
Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;	15
Τι καλύπτεται;	15
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;	17
Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	17
Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος	18
Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;	18
Τι καλύπτεται;	18

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές γήρατος;.....	19
Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	19
Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων	21
Πότε δικαιούστε παροχές επιζώντων;	21
Τι καλύπτεται;	21
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;	22
Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	22
Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες	23
Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	23
Τι καλύπτεται;	23
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	24
Το δικαίωμά σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	24
Κεφάλαιο IX: Οικογενειακά επιδόματα	25
Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;.....	25
Τι καλύπτεται;	25
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;	25
Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	25
Κεφάλαιο X: Ανεργία.....	27
Πότε δικαιούστε επιδόματα ανεργίας;	27
Τι καλύπτεται;	27
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα ανεργίας;.....	29
Το δικαίωμά σας σε επιδόματα ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	29
Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι.....	30
Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων;.....	30
Τι καλύπτεται;	30
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων;	31
Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	31
Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη	33
Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;	33
Τι καλύπτεται;	33

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;	33
Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	34
Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι.....	35
Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές	37

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση

Εισαγωγή

Επισκόπηση

Το καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης του Λιχτενστάιν προβλέπει τις ακόλουθες παροχές, οι οποίες χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των ασφαλισμένων ή/και των εργοδοτών τους και συμπληρώνονται ενδεχομένως από συμμετοχή του κράτους.

Εγγραφή

Οι απαραίτητες διατυπώσεις για την εγγραφή των εργαζομένων στο καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης γίνονται από τον εργοδότη τους. Οι αυτοαπασχολούμενοι και οι μη εργαζόμενοι υποβάλλουν οι ίδιοι τις απαραίτητες δηλώσεις στους αρμόδιους οργανισμούς.

Προσφυγές

Οι ενδιαφερόμενοι έχουν δυνατότητα προσφυγής κατά των αποφάσεων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης. Η διαδικασία και οι σχετικές προθεσμίες εξαρτώνται από τον επιμέρους κλάδο κοινωνικής ασφάλισης. Οι αποφάσεις των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης συνοδεύονται πάντα από πληροφορίες σχετικά με την ισχύουσα διαδικασία προσφυγής.

Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας

Στο Λιχτενστάιν οι διάφοροι κλάδοι κοινωνικής ασφάλισης υπάγονται σε διαφορετικά υπουργεία.

Εκτός από τις εσωτερικές και εξωτερικές οικονομικές σχέσεις, η Υπηρεσία Εθνικής Οικονομίας (*Amt für Volkswirtschaft*) είναι αρμόδια και για την ασφάλιση ανεργίας.

Η υπηρεσία ελέγχου ασφαλιστικών επιχειρήσεων και συνταξιοδοτικών ταμείων της Αρχής της Χρηματοπιστωτικής Αγοράς (*Finanzmarktaufsicht, FMA*) είναι αρμόδια για το σύστημα επαγγελματικής πρόνοιας που αφορά παροχές αναπηρίας, γήρατος και θανάτου. Ταυτόχρονα η FMA, που είναι αυτόνομος φορέας δημοσίου δικαίου, εποπτεύει τα συνταξιοδοτικά ταμεία.

Η Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας (*Amt für Gesundheit, AG*) εποπτεύει τους παρόχους ιδιωτικής ασφάλισης που διαχειρίζονται τις ασφάλειες υγείας και ατυχημάτων. Η AG είναι αρμόδια για τη χορήγηση κρατικών επιχορηγήσεων, οι οποίες υπόκεινται σε έλεγχο εισοδηματικών πόρων, για την κάλυψη ασφαλιστρών της ασφάλισης υγείας μεμονωμένων ασφαλισμένων. Οι αναγνωρισμένοι από το κράτος πάροχοι ασφάλισης ασθενείας (τρεις το 2011) είναι μέλη της Ένωσης Ταμείων Ασφάλισης Ασθενείας του Λιχτενστάιν. Οι δηλωμένοι και εγκεκριμένοι από την AG πάροχοι ασφάλισης ατυχημάτων (επτά συνολικά το 2011) υποχρεούνται να υπογράψουν σύμβαση η οποία διέπει τη μεταξύ τους συνεργασία.

Η AG είναι επίσης αρμόδια για τη χορήγηση επιδομάτων μητρότητας, τα οποία υπόκεινται σε έλεγχο εισοδηματικών πόρων, για μητέρες χωρίς κανένα δικαίωμα σε παροχές ασθενείας σε χρήμα (*Taggeld*) από ασφάλιση ασθενείας.

Η ασφάλιση γήρατος και επιζώντων, η ασφάλιση αναπηρίας και το ταμείο οικογενειακών επιδομάτων είναι τρεις ανεξάρτητοι δημόσιοι φορείς (*AHV-IV-FAK-Anstalten*). Ωστόσο, έχουν συγχωνευτεί από τεχνική άποψη για να σχηματίσουν μια κοινή διεύθυνση. Οι φορείς αυτοί υπόκεινται σε κυβερνητική και κοινοβουλευτική εποπτεία. Οι *AHV-IV-FAK-Anstalten*

διαχειρίζονται τον λεγόμενο πρώτο πυλώνα της ασφάλισης συνταξιοδότησης για τις περιπτώσεις γήρατος, αναπηρίας και θανάτου (ένα γενικό καθεστώς εθνικής ασφάλισης για όλους τους μόνιμους κατοίκους και όλους τους μισθωτούς). Αυτός ο πρώτος πυλώνας συμπληρώνεται από ένα υποχρεωτικό καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας για τους μισθωτούς (δεύτερος πυλώνας) και από ένα καθεστώς εθελοντικής ασφάλισης (τρίτος πυλώνας).

Ο οργανισμός FAK συγκεκριμένα χορηγεί εφάπαξ επιδόματα τοκετού, μηνιαία επιδόματα τέκνων, συμπληρωματικές παροχές (για να συμπληρώσουν τυχόν χαμηλότερες παροχές από άλλη χώρα) και παροχές για μονογονεϊκές οικογένειες. Οι AHV-IV-FAK-Anstalten χορηγούν επίσης περαιτέρω συμπληρωματικές παροχές που μεταφέρονται σε αυτούς, όπως αυτές που εξαρτώνται από το εισόδημα ή τους πόρους των συνταξιούχων, οι παροχές προς εξαρτώμενους, οι παροχές για τυφλούς, το επίδομα υποστήριξης και φροντίδας και τα μέτρα αποκατάστασης.

Το Γραφείο Κοινωνικών Υπηρεσιών (*Amt für Soziale Dienste, ASD*) αναλαμβάνει κυβερνητικά και διοικητικά καθήκοντα και εγγυάται την ψυχοκοινωνική φροντίδα του πληθυσμού σύμφωνα με τον Νόμο περί κοινωνικής πρόνοιας (*Sozialhilfegesetz*) και τον Νόμο περί νεολαίας (*Jugendgesetz*). Το ASD είναι ένας πολύπλευρος οργανισμός, γενικά προσβάσιμος για τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες που αντιμετωπίζουν προσωπικές και οικονομικές δυσκολίες. Παρέχει ατομική βοήθεια υπό μορφή συμβουλευτικών υπηρεσιών, φροντίδας και περίθαλψης, οικονομικής υποστήριξης και άλλων παροχών σε χρήμα.

Χρηματοδότηση

Υπεύθυνος για την τακτική καταβολή των εισφορών των μισθωτών είναι ο εργοδότης. Για τον σκοπό αυτό, αφαιρεί από την αμοιβή των εργαζομένων το ποσό που αντιστοιχεί στις εισφορές τους, το οποίο και καταβάλλει ταυτόχρονα με τις δικές του εισφορές στους αρμόδιους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Οι μη μισθωτοί, οι μη εργαζόμενοι και οι εθελοντικά ασφαλιζόμενοι τακτοποιούν απευθείας τις εισφορές τους στους αρμόδιους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Οι εισφορές που προβλέπονται για την ασφάλιση από εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες καταβάλλονται από τον εργοδότη, ενώ εκείνες που αφορούν τα μη εργατικά ατυχήματα αφαιρούνται, υπό μορφή ποσοστού, από το μισθό του εργαζόμενου.

Το δικαίωμά σας σε επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη διαφέρουν από χώρα σε χώρα, γι' αυτό και οι σχετικές διατάξεις της ΕΕ αποσκοπούν στον καλύτερο συντονισμό τους. Είναι σημαντικό να υπάρχουν κοινοί κανόνες που διασφαλίζουν την πρόσβαση στα κοινωνικά επιδόματα ώστε να μη ζημιώνονται οι ευρωπαίοι εργαζόμενοι και άλλοι ασφαλισμένοι όταν ασκούν το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία εντός της ΕΕ. Οι κανόνες αυτοί βασίζονται σε τέσσερις αρχές.

- Όταν μετακινείστε εντός της Ευρώπης, είστε πάντα ασφαλισμένος με βάση τη νομοθεσία ενός και μόνο κράτους μέλους: κατά κανόνα, εάν είστε εργαζόμενος, η χώρα αυτή θα είναι η χώρα στην οποία εργάζεστε, εάν δεν εργάζεστε, θα είναι η χώρα στην οποία διαμένετε.
- Η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζει ότι έχετε τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους πολίτες της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένος.

- Όταν είναι απαραίτητο, περίοδοι ασφάλισης που κατοχυρώνονται σε άλλες χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση κάποιου επιδόματος.
- Οι παροχές σε χρήμα μπορούν να «εξάγονται», εάν ζείτε σε χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένος.

Μπορείτε να επικαλείστε τις διατάξεις της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης στα 27 κράτη μέλη, τη Νορβηγία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν (ΕΟΧ) και την Ελβετία (31 χώρες συνολικά).

Ορισμένες γενικές πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις της ΕΕ παρέχονται στο τέλος κάθε κεφαλαίου. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για όσους μετακινούνται ή ταξιδεύουν στην ΕΕ, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία διατίθενται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη

Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;

Η ασφάλιση ασθενείας του Λιχτενστάιν παρέχει προστασία σε περιπτώσεις ασθενείας και υπό μορφή παροχών σε είδος (υγειονομική περίθαλψη).

Όλοι οι μόνιμοι κάτοικοι ή όσοι είναι οικονομικά ενεργοί (ως μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι) στο Λιχτενστάιν υπάγονται υποχρεωτικά σε ασφάλιση ασθενείας. Ασφαλιζονται προσωπικά σε ταμείο ασφάλισης ασθενείας. Οι εισφορές (ασφάλιστρα) καταβάλλονται για κάθε ασφαλισμένο (ατομικό καθεστώς). Το καθεστώς ασφάλισης παρέχει προστασία, ανεπιφύλακτα και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη υφιστάμενη ασθένεια, από την πρώτη ημέρα υπαγωγής. Για το επίδομα αυτό δεν απαιτείται ελάχιστη περίοδος ασφάλισης.

Στο Λιχτενστάιν υπάρχουν τρία ταμεία ασφάλισης ασθενείας (ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες), εγκεκριμένα από το κράτος ώστε να παρέχουν υπηρεσίες ασφάλισης ασθενείας για λογαριασμό του καθεστώτος ασφάλισης που προβλέπεται από τη νομοθεσία.

Τι καλύπτεται;

Καλύπτονται οι προληπτικές εξετάσεις, οι αναγκαίες εξετάσεις, οι θεραπείες και η περίθαλψη από ιατρό, χειροπρακτικό ή, κατόπιν εντολής ιατρού, από ασκούντες παραϊατρικά επαγγέλματα (π.χ. κινησιοθεραπευτές ή φορείς παροχής κατ' οίκον φροντίδας), συμπεριλαμβανομένων των φαρμάκων, των προϊόντων για ιατρική χρήση και των αναλύσεων κατόπιν εντολής ιατρού. Η συνταγογράφηση των φαρμάκων γίνεται υποχρεωτικά από ιατρό με βάση έναν ειδικό κατάλογο (που περιλαμβάνει και γενόσημα φάρμακα, δηλαδή εξίσου αποτελεσματικά και εναλλάξιμα με τα επώνυμα).

Για εξετάσεις, θεραπείες και περίθαλψη σε νοσοκομείο ή εξωτερικά ιατρεία (στην κανονική κατηγορία νοσηλείας), εφόσον ενδείκνυται ιατρικά, καθώς και για λουτροθεραπεία με εντολή ιατρού, από το ταμείο χορηγούνται 10 CHF (8,13 ευρώ) ημερησίως, για μέγιστο διάστημα έως 21 ημέρες το χρόνο. Η μεταφορά με ασθενοφόρο, όπου και όταν απαιτείται, καλύπτεται επίσης από το ταμείο ασφάλισης ασθενείας.

Όσον αφορά την κατ' οίκον φροντίδα, καλύπτεται επίσης μέρος τυχόν δαπανών που υπερβαίνουν τις συνήθεις δαπάνες διαβίωσης. Η κατ' οίκον φροντίδα πρέπει να ενδείκνυται ιατρικά και να παρέχεται κατόπιν εντολής ιατρού. Επίσης, εφόσον δεν παρέχεται κατ' οίκον φροντίδα, προβλέπεται περίθαλψη σε νοσοκομείο ή άλλο κέντρο περίθαλψης. Κατά κανόνα, η υγειονομική περίθαλψη παρέχεται χωρίς κανέναν χρονικό περιορισμό.

Εν γένει, για την οδοντιατρική περίθαλψη ισχύει η προαιρετική ασφάλιση. Η ασφάλιση ασθενείας μπορεί να καλύψει τις απαραίτητες θεραπείες για σοβαρά και αναπόφευκτα προβλήματα μάσησης ή για κάθε άλλη σοβαρή ασθένεια και τις συνέπειές της. Για τα παιδιά σχολικής ηλικίας εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;

Το ασφαλιστικό σύστημα του Λιχτενστάιν βασίζεται στην αρχή των συμβάσεων και στη δυνατότητα επιλογής του ασφαλιστικού οργανισμού από τον ασφαλισμένο.

Ο ασφαλισμένος μπορεί να επιλέξει οποιονδήποτε ιατρό που κατέχει άδεια άσκησης επαγγέλματος από την υπηρεσία Δημόσιας Υγείας και είναι συμβεβλημένος με την Ένωση

ταμείων ασφάλισης ασθενείας. Ως εκ τούτου, υπάρχει ελευθερία επιλογής ανάμεσα στους συμβεβλημένους ιατρούς, τους ειδικούς ιατρούς και τα νοσοκομεία.

Εάν υπάρχει σύμβαση μεταξύ της Ένωσης ταμείων ασφάλισης ασθενείας του Λιχτενστάιν και του παροχέα περίθαλψης σε εξωτερικούς ασθενείς, τα σχετικά έξοδα επιστρέφονται κατά 100 % ανάλογα με τη συμφωνηθείσα ή τη νόμιμη τιμολόγηση. Εάν δεν υπάρχει σύμβαση, ο ασφαλισμένος επιβαρύνεται με τα σχετικά έξοδα, τακτοποιεί την οφειλή και λαμβάνει ως επιστροφή το 50 % των δαπανών βάσει της ισχύουσας τιμολόγησης. Τα ταμεία ασφάλισης ασθενείας προτείνουν συμπληρωματική ασφάλιση που καλύπτει το υπόλοιπο 50% των εξόδων βάσει της ισχύουσας τιμολόγησης.

Η κυβέρνηση του Λιχτενστάιν συνάπτει συμφωνίες τιμολόγησης με τα νοσοκομεία. Αν ο ασφαλισμένος επιλέξει ένα συμβεβλημένο νοσοκομείο, τα έξοδα των εξετάσεων, της θεραπείας, των γευμάτων και της διαμονής σε μη εξειδικευμένη μονάδα καλύπτονται πλήρως. Αντίθετα, προβλέπεται περιορισμένη μόνο κάλυψη δαπανών για νοσοκομειακή περίθαλψη σε μη συμβεβλημένα νοσοκομεία.

Ανάλογα με την ηλικία και τη μορφή συμμετοχής στα έξοδα, ο ασφαλισμένος οφείλει να καταβάλλει τουλάχιστον πάγιο ποσό 200 CHF, (163 ευρώ) το 2011 (υποχρεωτικά) ανά ημερολογιακό έτος ή μέγιστο ποσό 1.500 CHF, (1.219 ευρώ) το 2011 (προαιρετικά) και να επωμιστεί το 10 % των εξόδων που υπερβαίνουν το πάγιο ετήσιο ποσό. Η συμμετοχή στα έξοδα φτάνει μέχρι τα 600 CHF (488 ευρώ) ετησίως.

Για τους ασφαλισμένους που έχουν ήδη φτάσει στην κανονική ηλικία συνταξιοδότησης απαιτείται 50% συμμετοχή στα έξοδα. Δεν είναι αναγκαία η συμμετοχή για παιδιά ηλικίας κάτω των 20 ετών, για άτομα με χρόνιες ασθένειες (σύμφωνα με τον σχετικό κατάλογο) και για προληπτικές ιατρικές εξετάσεις.

Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Εάν διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε, τόσο εσείς όσο και η οικογένειά σας, να χρησιμοποιείτε τις υπηρεσίες δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης που παρέχονται εκεί. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η περίθαλψη θα είναι δωρεάν, πράγμα το οποίο εξαρτάται από τη νομοθεσία της κάθε χώρας.

Εάν προγραμματίζετε προσωρινή παραμονή (διακοπές, επαγγελματικό ταξίδι κ.λπ.) σε άλλη χώρα της ΕΕ ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, προμηθευτείτε την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθενείας (EHIC) προτού αναχωρήσετε. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κάρτα EHIC και πώς να την αποκτήσετε παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ehic.europa.eu>.

Εάν προγραμματίζετε να εγκατασταθείτε μόνιμα σε άλλη χώρα της ΕΕ, περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο III: Παροχές ασθενείας σε χρήμα

Πότε δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα;

Εάν είστε ασφαλισμένος και ανίκανος προς εργασία λόγω ασθενείας (αναπηρία τουλάχιστον 50%), δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα.

Όλοι οι εργαζόμενοι ηλικίας άνω των 15 ετών που ασκούν έμμισθη δραστηριότητα στο Λιχτενστάιν για λογαριασμό εργοδότη με έδρα ή θυγατρική στο Λιχτενστάιν καλύπτονται από ασφάλιση που τους προσφέρει το δικαίωμα σε παροχές ασθενείας σε χρήμα. Εξαιρούνται από την υποχρεωτική ασφάλιση τα άτομα που το εισόδημά τους υπερβαίνει το ανώτατο όριο ασφάλισης των 126.000 CHF (102.406 ευρώ το 2011) και αυτοί που εργάζονται για λιγότερο από οκτώ ώρες την εβδομάδα ή για λιγότερο από τρεις μήνες. Όσοι δεν καλύπτονται από υποχρεωτική ασφάλιση (συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων) μπορούν να κάνουν προαιρετική ασφάλιση.

Ο εργοδότης και ο εργαζόμενος μπορούν να συμφωνήσουν να αναβάλουν την παροχή ασθενείας σε χρήμα από την ασφάλιση ασθενείας, εάν ο εργοδότης συνεχίζει να καταβάλλει τον μισθό του εργαζόμενου κατά τη διάρκεια της ασθενείας. Αυτό δεν μπορεί να ισχύει για περισσότερες από 360 ημέρες.

Τι καλύπτεται;

Η παροχή ασθενείας σε χρήμα καταβάλλεται από τη δεύτερη ημέρα της ασθενείας και μετά, μέχρι ο ασφαλισμένος να μπορεί και πάλι να εργαστεί. Η ημερήσια παροχή ασθενείας σε χρήμα καταβάλλεται για όχι περισσότερες από 720 ημέρες σε περίοδο 900 συναπτων ημερών. Σε περίπτωση πλήρους ανικανότητας προς εργασία, το ποσό της παροχής ανέρχεται στο 80 % τουλάχιστον των αποδοχών που θα ελάμβανε ο ασφαλισμένος.

Οι άνεργοι μπορούν να ανταλλάσσουν τη συλλογική ασφάλιση στην οποία υπάγονται με μια ατομική ασφάλιση, κατά την οποία οι παροχές ξεκινούν μετά την 31^η ημέρα ασθενείας. Κατά τη διάρκεια των 30 πρώτων ημερών ασθενείας, συνεχίζουν να λαμβάνουν παροχή ανεργίας (*Arbeitslosenentschädigung*). Στην περίπτωση αυτή, το ταμείο ασφάλισης ανεργίας ενεργεί σαν «εργοδότης».

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθενείας σε χρήμα;

Υπεύθυνος για την εγγραφή είναι ο εργοδότης. Η ανικανότητα προς εργασία πρέπει να βεβαιώνεται από ιατρό.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθενείας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Κατά κανόνα, οι παροχές ασθενείας σε χρήμα (δηλαδή επιδόματα που συνήθως αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται λόγω ασθενείας) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας.*

Όταν εγκαθίσταστε σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, κάθε φορά που πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις ώστε να δικαιούστε παροχή ασθενείας, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας της σχετικής από τις προαναφερθείσες χώρες. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την κάλυψη της ασφάλισης ασθενείας όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας

Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Η ασφάλιση ασθενείας περιλαμβάνει παροχές σε είδος ή/και σε χρήμα για γυναίκες που είναι οικονομικά ενεργές ως μισθωτές ή αυτοαπασχολούμενες και για γυναίκες που κατοικούν μόνιμα στο Λιχτενστάιν.

Τι καλύπτεται;

Παροχές σε είδος

Ο τοκετός από ιατρό με τη βοήθεια μαιάς και οι απαραίτητες εξετάσεις κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και κατά τις πρώτες 10 εβδομάδες μετά τον τοκετό, παρέχονται από την ασφάλιση ασθενείας (βλ. κεφάλαιο για την υγειονομική περίθαλψη). Επίσης, δεν απαιτείται συμμετοχή στα έξοδα από τον ασφαλισμένο για παροχές περίθαλψης που σχετίζονται με τη μητρότητα.

Άδειες και παροχές μητρότητας/πατρότητας

Όλες οι παροχές που χορηγούνται από τα ταμεία ασφάλισης ασθενείας σε περίπτωση ασθένειας καταβάλλονται και κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Ως εκ τούτου, οι υποχρεωτικές παροχές ασθενείας σε χρήμα (*Krankentaggeld*) παρέχονται σε όλες τις μισθωτές γυναίκες που δικαιούνται παροχές εξαρτώμενες από το εισόδημα. Οι παροχές αυτές ανέρχονται τουλάχιστον στο 80% των απολεσθέντων μισθών, συμπεριλαμβανομένων και των κανονικών συμπληρωματικών επιδομάτων.

Οι ασφαλισμένες σε ταμείο ασθενείας για διάστημα τουλάχιστον 270 ημερών μέχρι την ημερομηνία του τοκετού δικαιούνται παροχές ασθενείας σε χρήμα για 20 εβδομάδες. Από αυτές τις 20 εβδομάδες, τουλάχιστον οι 16 πρέπει να έπονται του τοκετού.

Το επίδομα μητρότητας (*Mutterschaftszulage*), το οποίο χρηματοδοτείται από τη φορολογία και εξαρτάται από το ύψος του εισοδήματος, παρέχεται στις γυναίκες που διαμένουν μόνιμα στη χώρα και δεν έχουν αμειβόμενη απασχόληση (ή σαν συμπληρωματικό ποσό στις χαμηλότερες παροχές ασθενείας σε χρήμα για τις εργαζόμενες γυναίκες). Το ποσό του επιδόματος εξαρτάται από το εισόδημα του/της συζύγου και τον αριθμό των τέκνων. Το ελάχιστο ποσό του επιδόματος μητρότητας είναι 500 CHF (406 ευρώ το 2011) και το μέγιστο 4.500 CHF (3.657 ευρώ το 2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Για παροχές σε είδος πρέπει να υπάρχει εντολή του υπεύθυνου ιατρού. Οι αιτήσεις για παροχές ασθενείας σε χρήμα πρέπει να υποβάλλονται στο αρμόδιο ταμείο ασθενείας, ενώ για το επίδομα μητρότητας, στην υπηρεσία Υγείας.

Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις συντονισμού καλύπτουν παροχές μητρότητας και τις συναφείς παροχές πατρότητας. Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε επιδόματα, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας.

Κατά κανόνα, οι παροχές σε χρήμα (δηλαδή παροχές που αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας*. Οι παροχές σε είδος (δηλαδή ιατρική περίθαλψη, φάρμακα και νοσοκομειακή περίθαλψη) παρέχονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας διαμονής σας, όπως εάν ήσασταν ασφαλισμένοι εκεί.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας

Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;

Δομή τριών πυλώνων

Ένα άτομο θεωρείται ανάπηρο όταν καθίσταται μόνιμα αδύνατη η βιοποριστική του/της ικανότητα εξαιτίας της κατάστασης της υγείας του/της. Δεν υπάρχει επαγγελματική σύνταξη αναπηρίας αλλά μια γενική σύνταξη για όλα τα άτομα που είναι ανάικα προς εργασία.

Η ασφάλιση αναπηρίας (*Invalidenversicherung, IV*) βασίζεται σε μια δομή τριών πυλώνων.

Στον «πρώτο πυλώνα» υπάγεστε εάν είστε ενεργός εργαζόμενος (μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος) στο Λιχτενστάιν ή μη εργαζόμενος μόνιμος κάτοικος του Λιχτενστάιν (π.χ. μη εργαζόμενος σύντροφος που πρέπει επίσης να πληρώνει υποχρεωτικές εισφορές). Για να δικαιούστε σύνταξη αναπηρίας, πρέπει να έχετε καταβάλει εισφορές για τουλάχιστον ένα έτος.

Αν οι ετήσιες αποδοχές σας υπερβαίνουν ορισμένο όριο, καλύπτεστε και από τον «δεύτερο πυλώνα» (καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας). Οι αυτοαπασχολούμενοι μπορούν να ασφαλιζονται προαιρετικά στο καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας στο οποίο υπάγονται οι εργαζόμενοι τους. Σε ό,τι αφορά τον δεύτερο πυλώνα, ένα «εξαιρετέο ποσό» αφαιρείται από τον ετήσιο μισθό ώστε να αποφεύγεται η διπλή υπαγωγή, στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα.

Προαιρετικά μπορείτε επίσης να επιλέξετε και την ασφάλιση του «τρίτου πυλώνα» (π.χ. υπό μορφή ιδιωτικής ασφάλισης).

Βαθμός αναπηρίας

Ο βαθμός αναπηρίας καθορίζεται από τη σύγκριση εισοδημάτων ατόμων με και χωρίς αναπηρία. Πιο συγκεκριμένα, για να εκτιμηθεί το ποσοστό αναπηρίας, συγκρίνεται το εισόδημα που ένα άτομο «θα αναμενόταν να κερδίζει ως ανάπηρος» («εισόδημα αναπηρίας», *Invalideinkommen*) με αυτό που «θα ήταν αναμενόμενο να κερδίζει ως υγιής» («εισόδημα υγιούς ατόμου» ή *Valideneinkommen*). Η «απώλεια εισοδήματος λόγω αναπηρίας» (διαφορά μεταξύ του εισοδήματος υγιούς ατόμου και του εισοδήματος αναπηρίας), η οποία εκφράζεται ως ποσοστό επί του εισοδήματος του υγιούς ατόμου, υποδηλώνει τον βαθμό αναπηρίας.

Ο ελάχιστος βαθμός αναπηρίας που δικαιολογεί τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας είναι το 40%.

Τι καλύπτεται;

Ασφάλιση αναπηρίας (πρώτος πυλώνας)

Η ασφάλιση αναπηρίας περιλαμβάνει μέτρα αποκατάστασης και συντάξεις, για τα οποία εφαρμόζεται η αρχή της «αποκατάστασης έναντι της συνταξιοδότησης».

Τα μέτρα επανενσωμάτωσης αποσκοπούν αρχικά στο να ξαναδώσουν στον ανάπηρο την ικανότητα να ασκεί μια επαγγελματική δραστηριότητα (μέσω π.χ. της επανεκπαίδευσης του ενδιαφερόμενου με παράλληλη χορήγηση ημερήσιων επιδομάτων, μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού, της τοποθέτησης σε θέσεις απασχόλησης, της σταδιακής επαγγελματικής επανένταξης, της χορήγησης επιδότησης μισθού στους

εργοδότες που απασχολούν άτομα με αναπηρία, της προσαρμογής του εργασιακού χώρου ή της παροχής άλλων βοηθημάτων).

Σε περίπτωση αποτυχίας των μέτρων επανενσωμάτωσης, ο ασφαλισμένος (εφόσον έχει καταβάλει εισφορές για τουλάχιστον ένα πλήρες έτος), δικαιούται σύνταξη αναπηρίας. Αυτή εξαρτάται κυρίως από τη διάρκεια της ασφάλισης και από τις καταβληθείσες εισφορές (εν μέρει ακόμα και τις πλασματικές εισφορές). Σκοπός της σύνταξης αναπηρίας είναι να καλύψει τις βασικές ανάγκες του δικαιούχου.

Το ποσό της σύνταξης υπολογίζεται με βάση δύο συντελεστές, δηλαδή την περίοδο εισφορών και το λεγόμενο «ελάχιστο απαιτούμενο μέσο ετήσιο εισόδημα».

Αν οι εισφορές έχουν καταβληθεί στο ακέραιο (χωρίς διακοπή από την ηλικία των 20 ετών μέχρι την ηλικία εκδήλωσης της αναπηρίας) ο ασφαλισμένος δικαιούται πλήρη σύνταξη (*Vollrente*). Το μηνιαίο ποσό της βασικής σύνταξης αναπηρίας (*Stammrente*) θα κυμαίνεται από το ελάχιστο ποσό των 1.160 CHF (943 ευρώ) έως το μέγιστο των 2.320 CHF (1.886 ευρώ το 2011).

Αν υπήρξε διακοπή στην καταβολή των εισφορών, ο ασφαλισμένος δικαιούται μερική σύνταξη (*Teilrente*).

Το ποσό της σύνταξης εξαρτάται από το ελάχιστο απαιτούμενο μέσο ετήσιο εισόδημα. Αποτελείται από τις αποδοχές κατά τη διάρκεια ολόκληρης της (ενεργού) ασφαλιστικής περιόδου και τις εισφορές από τις μη ενεργούς περιόδους. Οι περίοδοι ανατροφής και φροντίδας παιδιών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των πλασματικών εισοδημάτων. Οι τέσσερις αυτοί συντελεστές επιμερίζονται κατά το ήμισυ μεταξύ των έγγαμων συντρόφων (ο λεγόμενος «διαχωρισμός») κατά τη διάρκεια του γάμου, εάν και οι δύο σύντροφοι δικαιούνται σύνταξη, ή μέχρι το διαζύγιο.

Αν η αναπηρία εμφανιστεί πριν από την ηλικία των 45 ετών, το ελάχιστο απαιτούμενο μέσο ετήσιο εισόδημα προσαυξάνεται με το λεγόμενο «συμπλήρωμα σταδιοδρομίας» (*Karriereschlag*).

Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το ποσό της σύνταξης μπορεί να εξαρτάται από τον βαθμό αναπηρίας. Για βαθμό αναπηρίας 40%, χορηγείται το ένα τέταρτο της σύνταξης, για βαθμό αναπηρίας 50% χορηγείται το ήμισυ της σύνταξης και για βαθμό αναπηρίας από 67% και πάνω χορηγείται ολόκληρη η σύνταξη.

Ολόκληρη η σύνταξη χορηγείται μόνον όταν η αναπηρία υφίσταται ήδη για έναν χρόνο και είναι πιθανό να συνεχιστεί. Καταβάλλεται μέχρι να σταματήσει να υφίσταται η αναπηρία ή αντικαθίσταται από τη σύνταξη γήρατος. Οι συντάξεις χορηγούνται σε δεκατρείς δόσεις ανά έτος. Κάθε Δεκέμβριο η σύνταξη καταβάλλεται στο διπλάσιο (το λεγόμενο χριστουγεννιάτικο δώρο, *Weihnachtsgeld*).

Δεν προβλέπεται κανένα συμπλήρωμα για τον/την σύζυγο του δικαιούχου. Ωστόσο, μπορεί να χορηγείται συμπλήρωμα τέκνων που αντιστοιχεί στο 40% του ελάχιστου ποσού της ισχύουσας σύνταξης. Μπορούν επίσης να χορηγούνται επιδόματα για εξαρτώμενα άτομα (*Hilflosenentschädigungen*), συμπληρωματικές παροχές για συνταξιούχους (*Ergänzungsleistungen*) και επιδόματα τυφλών (*Blindenbeihilfe*).

Καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας (δεύτερος πυλώνας)

Πρόκειται για ένα υποχρεωτικό καθεστώς επαγγελματικής ασφάλισης που αποσκοπεί στην προστασία του κεκτημένου βιοτικού επιπέδου του δικαιούχου.

Η επαγγελματική σύνταξη αναπηρίας (*Invalidenrente*) υπολογίζεται σύμφωνα με το ποσό του μισθού που πιστώνεται στο ενεργητικό του εργαζομένου για ασφαλιστικούς σκοπούς (με την παρακράτηση ενός αφορολόγητου ποσού 13.680 CHF (11.118 ευρώ το 2011)).

Σε περίπτωση αναπηρίας, το ταμείο ασφάλισης θα καταβάλει την ελάχιστη σύνταξη που αντιστοιχεί στο 30% του ποσού των ετήσιων καταλογισμένων αποδοχών (συν επίδομα τέκνων, *Kinderrente*). Αυτό το ποσό χορηγείται σε περίπτωση πλήρους αναπηρίας. Σε περίπτωση μερικής αναπηρίας, το ποσό της σύνταξης μειώνεται ανάλογα με τον βαθμό της αναπηρίας.

Το δικαίωμα στην σύνταξη επαγγελματικής πρόνοιας διαρκεί μέχρι την έλευση της ηλικίας συνταξιοδότησης, οπότε και ο ασφαλισμένος μπορεί να λάβει σύνταξη γήρατος. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να γίνει εφάπαξ καταβολή της σύνταξης αναπηρίας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;

Ο βαθμός αναπηρίας εκτιμάται από τον αρμόδιο φορέα. Είναι πιθανή οποιαδήποτε επανεξέταση του βαθμού αναπηρίας σε περίπτωση σημαντικής αλλαγής στην κατάσταση υγείας του ασφαλισμένου. Οι αιτήσεις για τις παροχές αναπηρίας υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης.

Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ο αρμόδιος φορέας της χώρας στην οποία αιτείστε σύνταξη αναπηρίας λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης ή μόνιμης διαμονής που έχετε συμπληρώσει δυνάμει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο για τη θεμελίωση δικαιώματος παροχών αναπηρίας.

Οι παροχές αναπηρίας καταβάλλονται ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία.* Οι απαραίτητοι διοικητικοί έλεγχοι και ιατρικές εξετάσεις γίνονται κατά κανόνα από τον αρμόδιο φορέα της χώρας στην οποία κατοικείτε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να σας ζητηθεί να επιστρέψετε στη χώρα από την οποία λαμβάνετε τη σύνταξή σας για να πραγματοποιήσετε εκεί τις εν λόγω εξετάσεις, εφόσον σας το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας σας.

Κάθε χώρα εφαρμόζει τα δικά της κριτήρια για τον προσδιορισμό του βαθμού αναπηρίας. Κατά συνέπεια, ενδέχεται ορισμένες χώρες να αναγνωρίζουν για κάποιο πρόσωπο βαθμό αναπηρίας 70 %, ενώ σε άλλες χώρες το ίδιο πρόσωπο δεν θεωρείται διόλου ανάπηρο βάσει της εθνικής νομοθεσίας. Αυτό είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης δεν εναρμονίζονται αλλά απλώς συντονίζονται από τις διατάξεις της ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος

Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;

Η ασφάλιση γήρατος βασίζεται σε μια δομή τριών πυλώνων (όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο V: παροχές αναπηρίας).

Για να δικαιούνται σύνταξη γήρατος υπό τον πρώτο πυλώνα, οι ασφαλισμένοι πρέπει να έχουν καταβάλει εισφορές για τουλάχιστον έναν ολόκληρο χρόνο. Η κανονική ηλικία συνταξιοδότησης για άντρες και γυναίκες είναι τα 64 έτη.

Στο πλαίσιο της ευέλικτης σύνταξης, άνδρες και γυναίκες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν, ανεξάρτητα από τον/τη σύζυγό τους, την ηλικία συνταξιοδότησής τους, η οποία πρέπει να είναι μεταξύ των 60 (πρόωρη συνταξιοδότηση) και 70 ετών. Το ποσό της πρόωρης σύνταξης μειώνεται οριστικά, δηλαδή ακόμη και όταν ο ενδιαφερόμενος έχει φτάσει στην κανονική ηλικία συνταξιοδότησης. Η μείωση μπορεί να ανέρχεται στο 16,5% για πρόωρη συνταξιοδότηση στην ηλικία των 60 ετών (ή λιγότερο αν ο ασφαλισμένος έχει συνταξιοδοτηθεί σε μεγαλύτερη ηλικία, πιο κοντά στην κανονική ηλικία συνταξιοδότησης των 64 ετών). Αντίθετα, σε περίπτωση συνταξιοδότησης μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας, το ποσό της σύνταξης αυξάνεται ανάλογα. Η αύξηση μπορεί να κυμαίνεται από το 5,22% για έναν χρόνο αναβολής της σύνταξης έως το 40,71% για εξαετή αναβολή (από την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης των 64 ετών μέχρι την ηλικία των 70 ετών).

Η υποχρεωτική ασφάλιση σε καθεστώς ασφάλισης γήρατος επαγγελματικής πρόνοιας ισχύει για μισθωτούς που έχουν φτάσει στο 23ο έτος της ηλικίας τους, καλύπτονται από τον πρώτο πυλώνα και έχουν σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου ή άνω των τριών μηνών. Απαλλάσσονται όσοι έχουν εισόδημα που δεν υπερβαίνει τα 20.520 CHF (16.678 ευρώ το 2011). Η ηλικία συνταξιοδότησης υπό τον δεύτερο πυλώνα είναι η ίδια με αυτήν του πρώτου πυλώνα. Προβλέπεται επίσης δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης ή αναβολής της συνταξιοδότησης.

Τι καλύπτεται;

Ασφάλιση γήρατος (πρώτος πυλώνας)

Το ποσό της σύνταξης υπολογίζεται με βάση δύο συντελεστές: τη διάρκεια των εισφορών (ή της ασφάλισης) και το λεγόμενο «ελάχιστο απαιτούμενο μέσο ετήσιο εισόδημα».

Αν οι εισφορές έχουν καταβληθεί χωρίς διακοπή από την ηλικία των 20 ετών μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης, ο ασφαλισμένος δικαιούται πλήρη σύνταξη (*Vollrente*). Εφαρμόζεται ο τύπος υπολογισμού σύνταξης 43, γεγονός που σημαίνει ότι το ύψος της βασικής σύνταξης αναπηρίας (*Stammrente*) θα κυμαίνεται από το ελάχιστο μηνιαίο ποσό των 1.160 CHF (943 ευρώ) έως το μέγιστο των 2.320 CHF (1.886 ευρώ το 2011).

Αν έχει διακοπεί η καταβολή εισφορών, ο ασφαλισμένος δικαιούται μερική σύνταξη (*Teilrente*), σύμφωνα με τύπο υπολογισμού από το 1 έως το 42.

Το ποσό της σύνταξης εξαρτάται από το ελάχιστο απαιτούμενο μέσο ετήσιο εισόδημα. Αποτελείται από τις αποδοχές κατά τη διάρκεια ολόκληρης της (ενεργού) ασφαλιστικής περιόδου και τις εισφορές από τις μη ενεργούς περιόδους. Οι περίοδοι ανατροφής και φροντίδας παιδιών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των πλασματικών εισοδημάτων. Οι τέσσερις αυτοί συντελεστές επιμερίζονται κατά το ήμισυ μεταξύ των έγγαμων συντρόφων (ο λεγόμενος «διαχωρισμός») κατά τη διάρκεια του γάμου (υπό την

προϋπόθεση ότι το ζεύγος ήταν ασφαλισμένο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου στο Λιχτενστάιν), εάν και οι δύο σύντροφοι δικαιούνται σύνταξη, ή μέχρι το διαζύγιο.

Υπάρχει η δυνατότητα χορήγησης ενισχυμένης μερικής σύνταξης αντί της πλήρους σύνταξης. Το υπολειπόμενο ποσό μπορεί να απαιτηθεί αργότερα ως πρόωρη, κανονική σύνταξη γήρατος ή σύνταξη γήρατος με αναβολή.

Οι συντάξεις χορηγούνται σε δεκατρείς δόσεις ανά έτος. Κάθε Δεκέμβριο η σύνταξη καταβάλλεται στο διπλάσιο (το λεγόμενο δώρο Χριστουγέννων, *Weihnachtsgeld*). Κάθε δύο χρόνια οι συντάξεις αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τυχόν αυξήσεις σε τιμές και μισθούς. Επίσης, μπορεί να χορηγείται συμπλήρωμα τέκνων που αντιστοιχεί στο 40% του ελάχιστου ποσού της ισχύουσας σύνταξης σύμφωνα με τον εφαρμοζόμενο τύπο υπολογισμού (της κλίμακας σύνταξης).

Οι δικαιούχοι σύνταξης γήρατος που διαμένουν μόνιμα στο Λιχτενστάιν δικαιούνται επίσης (μερική) κάλυψη του κόστους ορισμένων ιατρικών βοηθημάτων, όπως τα βοηθήματα ακοής.

Καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας (δεύτερος πυλώνας)

Οι συντάξεις γήρατος υπό το καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας (δεύτερος πυλώνας) καθορίζονται σύμφωνα με το συγκεντρωμένο συνταξιοδοτικό κεφάλαιο. Κάθε ασφαλισμένος συγκεντρώνει αυτό το κεφάλαιο, που προορίζεται για σύνταξη γήρατος, καθώς μέρος των εισφορών του στο ταμείο ασφάλισης πιστώνεται σε ατομικό λογαριασμό σύνταξης γήρατος. Το ταμείο συνταξιοδότησης μπορεί επίσης να επιτρέπει την εφάπαξ καταβολή του ποσού αντί της κανονικής σύνταξης (σε δόσεις).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές γήρατος;

Οι αιτήσεις για παροχές γήρατος πρέπει να υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης. Οι αιτήσεις για συντάξεις επαγγελματικής πρόνοιας πρέπει να υποβάλλονται στα συνταξιοδοτικά ταμεία επαγγελματικής πρόνοιας.

Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ για τις συντάξεις γήρατος αφορούν αποκλειστικά τα κρατικά συνταξιοδοτικά συστήματα και όχι τυχόν εταιρικά, επαγγελματικά ή ιδιωτικά. Οι διατάξεις αυτές εγγυώνται ότι:

- Σε κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί, το ασφαλιστικό ιστορικό σας διατηρείται μέχρι να φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης στην εκάστοτε χώρα.
- Κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί οφείλει να σας καταβάλει σύνταξη γήρατος, όταν φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης. Το ποσό που θα λαμβάνετε από κάθε χώρα εξαρτάται από τη διάρκεια της ασφαλιστικής κάλυψής σας σε αυτή.

Η σύνταξή σας θα σας καταβάλλεται οπουδήποτε διαμένετε στην ΕΕ (και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία).*

Οφείλετε να υποβάλετε την αίτησή σας στον φορέα συνταξιοδοτικής ασφάλισης της χώρας της ΕΕ (ή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας) όπου ζείτε, εκτός

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

εάν δεν έχετε εργαστεί ποτέ εκεί. Σε τέτοια περίπτωση, πρέπει να υποβάλετε την αίτησή σας στη χώρα όπου εργαστήκατε για τελευταία φορά.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων

Πότε δικαιούστε παροχές επιζώντων;

Η ασφάλιση επιζώντων βασίζεται σε μια δομή τριών πυλώνων (όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο V: παροχές αναπηρίας).

Ο επιζών ή διαζευγμένος/η σύζυγος και τα (φυσικά, υιοθετημένα και υπό αναδοχή) τέκνα του αποθανόντος/ούσας δικαιούνται σύνταξη επιζώντος υπό τον πρώτο πυλώνα της ασφάλισης επιζώντων, υπό την προϋπόθεση ο αποθανών/ούσα είχε καταβάλει εισφορές για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους.

Αν ο ασφαλισμένος πεθάνει προτού φτάσει στην ηλικία συνταξιοδότησης, το καθεστώς συνταξιοδότησης επαγγελματικής πρόνοιας (δεύτερος πυλώνας) μπορεί να χορηγεί σύνταξη χηρείας (σε σύζυγο αλλά ακόμα και σε διαζευγμένο/η σύζυγο ή συμβίο, μόνο όμως εφόσον αυτό προβλέπεται από το καταστατικό του ταμείου συνταξιοδότησης) και σύνταξη ορφανού τέκνου (σε φυσικό, υιοθετημένο ή υπό αναδοχή).

Ο επιζών/ούσα σύζυγος μπορεί να δικαιούται σύνταξη (στο πλαίσιο και των δύο πυλώνων), εάν συντηρεί τέκνο ή εάν είναι πάνω από 45 ετών και ο γάμος με τον/την αποθανόντα/ούσα είχε διαρκέσει τουλάχιστον πέντε χρόνια. Αν δεν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, ο επιζών/ούσα σύζυγος μπορεί να δικαιούται μια εφάπαξ πληρωμή που αντιστοιχεί στο άθροισμα του ποσού των συντάξεων τριών ετών.

Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών δικαιούνται σύνταξη ορφανού τέκνου. Η σύνταξη αυτή χορηγείται και στα παιδιά που παρακολουθούν σπουδές, μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών τους, αλλά το αργότερο μέχρι τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας τους.

Τι καλύπτεται;

Ασφάλιση επιζώντων (πρώτος πυλώνας)

Η σύνταξη χηρείας (*Verwitwetenrente*) χορηγείται για ορισμένο διάστημα ή επ' αόριστον (λαμβάνομένων υπόψη ορισμένων παραγόντων: ύπαρξη παιδιών, διάρκεια του γάμου, ηλικία). Όσοι λαμβάνουν ήδη δική τους σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας μπορούν, σε περίπτωση θανάτου του/της συζύγου τους, να λάβουν επιπλέον επίδομα χηρείας.

Η σύνταξη ανέρχεται στο 80% της σύνταξης που υποθετικά θα λάμβανε ο αποθανών/ούσα. Σε περίπτωση θανάτου πριν από την ηλικία των 45 ετών η βάση υπολογισμού προσαυξάνεται με ένα συμπλήρωμα σταδιοδρομίας (*Karrierezuschlag*).

Τα ορφανά τέκνα δικαιούνται σύνταξη ορφανού τέκνου (*Waisenrenten*), το ποσό της οποίας αντιστοιχεί στο 40% της υποθετικής σύνταξης του αποθανόντα γονέα. Αν τα τέκνα είναι ορφανά και από τους δύο γονείς χορηγούνται δύο συντάξεις, μια για τον κάθε γονέα.

Καθεστώς επαγγελματικής πρόνοιας (δεύτερος πυλώνας)

Σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου πριν από την ηλικία συνταξιοδότησης, χορηγείται ισοβίως ετήσια σύνταξη χηρείας, σε ποσό που αντιστοιχεί στο 18 % των καταλογισμένων αποδοχών, καθώς και σύνταξη ορφανού τέκνου σε ετήσιο ποσό που ανέρχεται στο 6 % του μισθού που λαμβάνεται υπόψη.

Σε περίπτωση θανάτου δικαιούχου σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας, η σύνταξη χηρείας ανέρχεται στο 60 %, και η σύνταξη ορφανού τέκνου στο 20 %, της τελευταίας καταβληθείσας σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;

Οι αιτήσεις για παροχές επιζώντων πρέπει να υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης. Οι αιτήσεις για συντάξεις επαγγελματικής πρόνοιας πρέπει να υποβάλλονται στα συνταξιοδοτικά ταμεία επαγγελματικής πρόνοιας.

Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι κανόνες που ισχύουν για τις συντάξεις επιζώντων συζύγων ή ορφανών τέκνων και για τα επιδόματα θανάτου είναι εν γένει οι ίδιοι με εκείνους που ισχύουν για τις συντάξεις αναπηρίας και γήρατος (βλ. κεφάλαια V και VI). Συγκεκριμένα, οι συντάξεις επιζώντων και τα επιδόματα θανάτου πρέπει να καταβάλλονται χωρίς μειώσεις, τροποποιήσεις ή αναστολές ανεξάρτητα του τόπου κατοικίας του επιζώντος/ώσας συζύγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ελβετία.*

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Η ασφάλιση ατυχημάτων παρέχει προστασία από τους ακόλουθους κινδύνους: εργατικά ατυχήματα, επαγγελματικές ασθένειες και μη εργατικά ατυχήματα.

Κάθε εργοδότης υποχρεούται να ασφαλίζει τους εργαζόμενους που απασχολεί στο Λιχτενστάιν, για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Επιπλέον, όσοι απασχολούνται για τουλάχιστον 8 ώρες την εβδομάδα από συγκεκριμένο εργοδότη πρέπει να ασφαλίζονται για μη εργατικά ατυχήματα. Οι αυτοαπασχολούμενοι (καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους που τους βοηθούν), δεν ασφαλίζονται υποχρεωτικά, μπορούν όμως να κάνουν προαιρετική ασφάλιση.

Εργατικά ατυχήματα είναι αυτά που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια άσκησης του επαγγέλματος υπό τις οδηγίες ή για το συμφέρον του εργοδότη, κατά τη διάρκεια διαλείμματος από την εργασία, πριν ή μετά την εργασία, όταν ο ασφαλισμένος οφείλει να παραβρίσκεται στον εργασιακό χώρο. Ο ασφαλισμένος καλύπτεται επίσης για ατυχήματα κατά τη μετακίνηση προς και από τον χώρο εργασίας του.

Επαγγελματικές ασθένειες θεωρούνται όσες προκαλούνται αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο από επιβλαβή υλικά ή συγκεκριμένη εργασία. Υπάρχει κατάλογος με τέτοιες ασθένειες, αλλά είναι επίσης πιθανό να αποδειχθεί ότι κάποια ασθένεια προκλήθηκε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο από την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων.

Τι καλύπτεται;

Η υγειονομική περίθαλψη

Η ασφάλιση ατυχημάτων προβλέπει τις ακόλουθες παροχές:

- ιατρική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της περίθαλψης εξωτερικού ασθενούς από ιατρό, οδοντίατρο ή άλλον επαγγελματία του τομέα της υγείας, κατόπιν εντολής ιατρού
- φάρμακα και εξετάσεις κατόπιν εντολής ιατρού ή οδοντίατρου
- νοσοκομειακή περίθαλψη (στην κανονική κατηγορία νοσηλείας)
- θεραπευτικά προγράμματα και περίοδοι ανάρρωσης κατόπιν εντολής ιατρού
- ιατρικός εξοπλισμός για αποκατάσταση σωματικών κακώσεων ή αναπηριών
- έξοδα έρευνας και διάσωσης και έξοδα ταξιδιού και μεταφοράς, όταν αυτά είναι ιατρικώς απαραίτητα
- έξοδα μεταφοράς της σορού στον τόπο ταφής και έξοδα ταφής.

Δεν απαιτείται καμία οικονομική συμμετοχή από τον ασφαλισμένο.

Παροχές σε χρήμα

Σε περίπτωση ανικανότητας προς εργασία λόγω ατυχήματος, ο ασφαλισμένος δικαιούται ημερήσια αποζημίωση από τη δεύτερη ημέρα μετά το ατύχημα. Σε περίπτωση ολικής ανικανότητας προς εργασία το ποσό της αποζημίωσης ανέρχεται στο 80% των εγγυημένων αποδοχών σας.

Σε περίπτωση αναπηρίας που οφείλεται σε οποιοδήποτε ατύχημα, δικαιούστε σύνταξη αναπηρίας. Εάν ως αποτέλεσμα της αναπηρίας σας χρειάζεστε βοήθεια τρίτου ώστε να εκτελείτε τις καθημερινές δραστηριότητές σας, τότε δικαιούστε και επίδομα εξαρτώμενου ατόμου (το ποσό του οποίου διαμορφώνεται ανάλογα με τον βαθμό εξάρτησης). Τα διάφορα μέτρα αποκατάστασης αποτελούν μέρος της ασφάλισης αναπηρίας.

Οι επιζώντες ασφαλισμένου που απεβίωσε μετά από εργατικό ατύχημα ή εργατική ασθένεια δικαιούνται σύνταξη επιζώντων, π.χ. σύνταξη χηρείας ή ορφανού τέκνου (όπως περιγράφεται στο [κεφάλαιο VII](#)).

Επίσης, επίδομα ακεραιότητας (*Integritätsentschädigung*) μπορεί να χορηγείται στους ασφαλισμένους που έχουν υποστεί μόνιμη και σημαντική βλάβη της σωματικής και πνευματικής ακεραιότητάς τους λόγω ατυχήματος. Το επίδομα αυτό υπολογίζεται με βάση τον βαθμό της υφιστάμενης βλάβης. Το μέγιστο ποσό του επιδόματος είναι 126.000 CHF (102.406 ευρώ το 2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Τα εργατικά ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες πρέπει να δηλώνονται αμέσως στην ασφαλιστική εταιρία ή στον εργοδότη. Μπορείτε να επιλέξετε ελεύθερα μεταξύ των συμβεβλημένων ιατρών και νοσοκομείων.

Σημαντική αλλαγή του βαθμού αναπηρίας μπορεί να δικαιολογεί επανεξέταση της σύνταξης αναπηρίας.

Το δικαίωμά σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ σχετικά με τις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες μοιάζουν πολύ με τις διατάξεις για τις παροχές ασθένειας (βλ. ενότητες II και III). Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, εάν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε χώρα άλλη από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένοι για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, δικαιούστε συνήθως, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, υγειονομική περίθαλψη στη χώρα αυτή. Οι παροχές σε χρήμα καταβάλλονται συνήθως από τον οργανισμό στον οποίο είστε ασφαλισμένοι, ακόμη και αν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε άλλη χώρα.*

Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες, ο φορέας στον οποίο είστε ασφαλισμένοι πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την ασφαλιστική τους κάλυψη όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφαλαίο IX: Οικογενειακά επιδόματα

Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;

Οικογενειακά επιδόματα δικαιούνται τόσο οι μη εργαζόμενοι που διαμένουν μόνιμα στο Λιχτενστάιν όσο και όλοι οι εργαζόμενοι στη χώρα.

Οικογενειακά επιδόματα δικαιούνται επίσης οι γονείς, οι παππούδες, οι θετοί γονείς, οι γονείς υιοθετημένων τέκνων καθώς και τα ορφανά τέκνα που διαμένουν στο Λιχτενστάιν και των οποίων οι γονείς απεβίωσαν.

Τι καλύπτεται;

Τα οικογενειακά επιδόματα περιλαμβάνουν:

- εφάπαξ επίδομα γέννησης (και σε περιπτώσεις υιοθεσίας παιδιού κάτω των 5 ετών) ·
- μηνιαίο επίδομα ανά συντηρούμενο τέκνο (που καταβάλλεται μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους ηλικίας του παιδιού) ·
- μηνιαίο επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας (που καταβάλλεται μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους ηλικίας του παιδιού).

Το ποσό του επιδόματος τέκνου (*Kinderzulage*) εξαρτάται από τον αριθμό και την ηλικία των παιδιών. Το ποσό ανέρχεται σε 280 CHF (227 ευρώ το 2011) ανά παιδί, αν η οικογένεια έχει ένα ή δύο παιδιά, αυξάνεται δε σε 330 CHF (268 ευρώ το 2011) ανά παιδί σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού, αν η οικογένεια έχει τρία ή περισσότερα παιδιά, καθώς και για κάθε παιδί άνω των 10 ετών.

Επίδομα τοκετού (*Geburtszulagen*) χορηγούνται για τη γέννηση και για την υιοθεσία παιδιού ηλικίας κάτω των 5 ετών. Τα επιδόματα τοκετού είναι λίγο υψηλότερα σε περίπτωση πολλαπλού τοκετού.

Τα συντηρούμενα τέκνα που διαμένουν μόνιμα στο Λιχτενστάιν δικαιούνται προκαταβολή επιδόματος διατροφής, αν οι διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης ήταν ανεπιτυχείς.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;

Οι αιτήσεις για οικογενειακά επιδόματα πρέπει να υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης (*FAK, Liechtensteinische Familienausgleichskasse*), που εποπτεύεται από το κράτος.

Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα χαρακτηριστικά και τα ποσά των οικογενειακών επιδομάτων ποικίλουν σημαντικά από το ένα κράτος στο άλλο.* Είναι επομένως σημαντικό να γνωρίζετε ποιο κράτος είναι υπεύθυνο να σας χορηγεί τα επιδόματα αυτά και ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται. Οι γενικές αρχές για τον προσδιορισμό της σχετικής νομοθεσίας διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=el>.

Η χώρα που είναι υπεύθυνη για την καταβολή των οικογενειακών επιδομάτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος.

Εάν μια οικογένεια δικαιούται επιδόματα βάσει της νομοθεσίας περισσότερων της μίας χωρών, λαμβάνει κατά κανόνα τα υψηλότερα ποσά των επιδομάτων που προβλέπονται βάσει της νομοθεσίας μίας από τις χώρες αυτές. Με άλλα λόγια, η οικογένεια αντιμετωπίζεται ως εάν όλα τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να διέμεναν και να ήταν ασφαλισμένα στη χώρα με την ευνοϊκότερη νομοθεσία.

Τα οικογενειακά επιδόματα δεν μπορούν να καταβάλλονται εις διπλούν για την ίδια περίοδο και για το ίδιο μέλος της οικογένειας. Υπάρχουν κανόνες προτεραιότητας σύμφωνα με τους οποίους προβλέπεται η αναστολή των επιδομάτων από μία χώρα μέχρι του ποσού εκείνων που καταβάλλονται από τη χώρα που είναι κατά βάση αρμόδια για την καταβολή τους.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο X: Ανεργία

Πότε δικαιούστε επιδόματα ανεργίας;

Όλοι οι μισθωτοί εργαζόμενοι, όπως και οι μαθητευόμενοι, καλύπτονται από ασφάλιση ανεργίας. Δεν υπάρχει δυνατότητα προαιρετικής υπαγωγής στο καθεστώς ασφάλισης ανεργίας.

Οι ασφαλισμένοι δικαιούνται παροχές ανεργίας εάν:

- προσέρχονται προσωπικά για έλεγχο στην υπηρεσία εθνικής οικονομίας την πρώτη ημέρα της περιόδου για την οποία αιτούνται παροχή ανεργίας, ακολουθούν τη νόμιμη διαδικασία ελέγχου και υποβάλλουν αίτηση για την παροχή·
- βρίσκονται στη διάθεση του γραφείου εργασίας (δηλαδή είναι σε θέση να αναλάβουν έμμισθη δραστηριότητα και έτοιμοι να δεχθούν οποιαδήποτε κατάλληλη απασχόληση)·
- έχουν συμπληρώσει ελάχιστη περίοδο ασφάλισης 12 μηνών, έχοντας απασχοληθεί κατά τη διάρκεια των δύο ετών πριν από την περίοδο ανεργίας σε εργασία για την οποία καταβλήθηκαν εισφορές ασφάλισης ανεργίας·
- δεν δικαιούνται σύνταξη γήρατος (σε περίπτωση που δικαιούνται μερική σύνταξη γήρατος, οι ημερήσιες αποζημιώσεις μειώνονται αναλογικά προς το ποσό της σύνταξης αυτής)·
- διαμένουν μόνιμα στο Λιχτενστάιν ή προσωρινά λόγω δραστηριότητας ορισμένου χρόνου (εργαζόμενοι που ασκούν έμμισθη δραστηριότητα στο Λιχτενστάιν για λογαριασμό εργοδότη με έδρα ή θυγατρική στο Λιχτενστάιν)·
- έχουν υποστεί αναγνωρισμένο εργατικό ατύχημα.

Όσοι έχουν προσωπική ευθύνη για την κατάσταση ανεργίας στην οποία περιήλθαν δεν δικαιούνται ημερήσιες αποζημιώσεις για τις πρώτες 60 ημέρες ανεργίας. Ωστόσο, δικαιούνται παροχές μετά το πέρας αυτής της περιόδου.

Τι καλύπτεται;

Οι βασικές παροχές της ασφάλισης ανεργίας είναι η παροχή ανεργίας και το επίδομα μερικής ανεργίας.

Επιπλέον, η υπηρεσία εθνικής οικονομίας ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους για τα δικαιώματά τους στις συγκεκριμένες παροχές, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τοποθέτηση των ανέργων σε θέσεις απασχόλησης και ενθαρρύνει την αρχική και συνεχιζόμενη εκπαίδευσή τους.

Παροχή ανεργίας

Η παροχή ανεργίας καταβάλλεται λαμβανομένου υπόψη του μισθού, της ηλικίας και της ενδεχόμενης υποχρέωσης του ασφαλισμένου να συντηρεί τέκνα. Υπολογίζεται στο 80% του τελευταίου μισθού του ανέργου. Το ποσοστό αυτό μπορεί να μειωθεί στο 70% σε περίπτωση που δεν υπάρχουν συντηρούμενα τέκνα, εάν λαμβάνεται ημερήσια αποζημίωση άνω των 140 CHF (114 ευρώ το 2011) και εάν ο δικαιούχος δεν είναι άτομο με αναπηρία.

Η διάρκεια του επιδόματος ανεργίας εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από την ηλικία του ενδιαφερόμενου. Οι παροχές (ημερήσιες αποζημιώσεις) καταβάλλονται για διάστημα από 130 ημέρες έως 500 ημέρες κατά το μέγιστο εντός περιόδου δύο ετών (130 ημέρες σε περίπτωση που υπάρχουν περίοδοι που εξαιρούνται από την καταβολή εισφορών, 200 ημέρες εάν ο ενδιαφερόμενος είναι ηλικίας κάτω των 25 ετών και δεν έχει υποχρεώσεις παροχής διατροφής, 260 ημέρες εάν ο ενδιαφερόμενος είναι ηλικίας άνω των 25 ετών, 400

ημέρες εάν είναι ηλικίας άνω των 50 ετών και έχει καταβάλει εισφορές για διάστημα άνω των 18 μηνών, 500 ημέρες για όσους έχουν καταβάλει εισφορές για διάστημα άνω των 22 μηνών και λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας σε ποσοστό τουλάχιστον 40%).

Σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων (π.χ. της υποχρέωσης συνεργασίας), δεν χορηγείται κανένα επίδομα για ορισμένο διάστημα (περίοδος αναστολής).

Παροχές μερικής ανεργίας

Μερική ανεργία προκύπτει όταν η διάρκεια εργασίας μειώνεται ή υπάρχουν περιοδικές διακοπές εργασίας λόγω οικονομικών ή καιρικών συνθηκών. Στις περιπτώσεις αυτές το επίδομα μερικής ανεργίας (*Kurzarbeitsentschädigung*) μπορεί να χορηγηθεί σαν ημερήσιο επίδομα.

Οι μισθωτοί που ασκούν ένα από τα ακόλουθα επαγγέλματα δικαιούνται επίδομα ανεργίας λόγω αντίξωων καιρικών συνθηκών: οικοδόμος, ξυλουργός, τεχνίτης επιχρισμάτων, τεχνίτης τοποθέτησης πλακιδίων, οδοποιός, στεγοποιός, τεχνίτης πλακοστρώσεων, λιθοξόος, τεχνίτης τοποθέτησης πλακιδίων, κηπουρός-ανθοκόμος, υδραυλικός, καθαριστής καναλιών, εργάτης για τη σταθεροποίηση αναχωμάτων, εργάτης εξειδικευμένος στις κατολισθήσεις και δασεργάτης, εφόσον δεν απασχολείται σε γεωργική επιχείρηση. Μισθωτοί που ασκούν άλλα επαγγέλματα μπορούν να εξομοιώνονται με τους παραπάνω εάν η ανεργία τους σχετίζεται με δραστηριότητα συνδεδεμένη με ένα από τα παραπάνω επαγγέλματα.

Άλλες παροχές

Κατά τη διάρκεια της περιόδου ανεργίας, η ασφάλιση ανεργίας καταβάλλει τις εργοδοτικές εισφορές στο καθεστώς συνταξιοδότησης του κράτους και στο καθεστώς του κλάδου (εξαιρουμένων, σε ό,τι αφορά τον δεύτερο πυλώνα, τις εισφορές που αντιστοιχούν στην ασφάλιση γήρατος). Επιπλέον, η ασφάλιση ανεργίας αναλαμβάνει τις εισφορές του εργοδότη στην ασφάλιση ασθενείας.

Η ασφάλιση ανεργίας αναλαμβάνει επίσης τις ημερήσιες αποζημιώσεις για τις 30 πρώτες ημέρες της ασθένειας (για μέγιστο διάστημα 44 εργάσιμων ημερών ανά διετή περίοδο).

Σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη ή όταν τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης είναι ανεπιτυχή, ο ασφαλισμένος λαμβάνει από την ασφάλιση ανεργίας αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη.

Τέτοια περίπτωση έχουμε όταν αναγγέλλεται η κήρυξη πτώχευσης στον εργοδότη ή όταν η αίτηση για κήρυξη πτώχευσης δεν γίνεται δεκτή λόγω πιθανής έλλειψης επαρκών μέσων για την κάλυψη των εξόδων της πτωχευτικής διαδικασίας και κατά τη δεδομένη στιγμή ο ασφαλισμένος προβάλλει μισθολογικές απαιτήσεις.

Αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας μπορεί επίσης να χορηγηθεί εάν ο ασφαλισμένος έχει προβεί τουλάχιστον μία φορά σε μια όχι (απολύτως) επιτυχή διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του εργοδότη του για την ικανοποίηση των μισθολογικών αξιώσεών του.

Μισθολογικές απαιτήσεις καλύπτονται για μέγιστο διάστημα τριών μηνών κατά τη διάρκεια των έξι μηνών πριν από την κήρυξη της πτώχευσης, μετά από απόρριψη της πτώχευσης ή κατόπιν ανεπιτυχούς διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα ανεργίας;

Ο έλεγχος των αιτήσεων και η καταβολή των αποζημιώσεων γίνονται από την υπηρεσία εθνικής οικονομίας (*Amt für Volkswirtschaft*). Ο αιτών πρέπει να προσέρχεται προσωπικά

για έλεγχο στην υπηρεσία εθνικής οικονομίας την πρώτη ημέρα της περιόδου για την οποία αιτείται παροχή ανεργίας.

Οι ασφαλισμένοι και τα μέλη των οικογενειών τους οφείλουν να γνωστοποιούν επακριβώς στην υπηρεσία εθνικής οικονομίας όλες τις πληροφορίες που αφορούν την εξέταση της αίτησης και τον καθορισμό του ποσού του επιδόματος ανεργίας. Επιπλέον, οφείλουν να ενημερώνουν άμεσα την Υπηρεσία Εθνικής Οικονομίας σχετικά με οποιαδήποτε αλλαγή της οικογενειακής ή οικονομικής κατάστασής τους που θα μπορούσε να επηρεάσει το δικαίωμά τους στις παροχές ανεργίας.

Οι ασφαλισμένοι που υπέστησαν αναγνωρισμένο ατύχημα πρέπει να ανταποκρίνονται στις προσκλήσεις της υπηρεσίας εθνικής οικονομίας προκειμένου να συμμετάσχουν σε τακτικές συναντήσεις για παροχή συμβουλών και τοποθέτηση σε θέσεις απασχόλησης, πρέπει να συμμορφώνονται με τις διατάξεις ελέγχου που προβλέπονται από τη νομοθεσία, να τηρούν τις οδηγίες της υπηρεσίας εθνικής οικονομίας σχετικά με την αποδοχή εύλογης εργασίας ή την παρακολούθηση μαθημάτων στο πλαίσιο επανεκπαίδευσης ή συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και να αναζητούν και οι ίδιοι νέα εργασία.

Το δικαίωμά σας σε επιδόματα ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Αρμόδιο για τη χορήγηση επιδομάτων ανεργίας είναι συνήθως το κράτος μέλος στο οποίο απασχολείστε. Ειδικές διατάξεις ισχύουν για τους μεθοριακούς εργαζόμενους και άλλους διασυνοριακούς εργαζόμενους, οι οποίοι έχουν διατηρήσει τον τόπο κατοικίας τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εργάζονται.

Περίοδοι ασφάλισης ή απασχόλησης που έχουν συμπληρωθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ, καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησης.

Εάν θέλετε να αναζητήσετε εργασία σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε υπό ορισμένες προϋποθέσεις να εξάγετε τις παροχές αυτές για ορισμένο χρονικό διάστημα.*

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι

Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων;

Κοινωνική πρόνοια

Οι άγαμοι και τα νοικοκυριά με ανεπάρκεια πόρων δικαιούνται παροχές κοινωνικής πρόνοιας, αν είναι μόνιμοι κάτοικοι του Λιχτενστάιν. Παροχές κοινωνικής πρόνοιας δικαιούνται επίσης οι πολίτες του Λιχτενστάιν που διαμένουν εκτός ΕΕ και ΕΟΧ, εφόσον αντιμετωπίζουν έκτακτη ανάγκη.

Συμπληρωματικές παροχές

Το δικαίωμα αυτό αφορά τους συνταξιούχους (συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων πρόωρης συνταξιοδότησης), τους επιζώντες (χήρες, χήρους, ορφανά τέκνα), τους ανάπηρους (με βαθμό αναπηρίας τουλάχιστον 50 %), τους δικαιούχους ημερήσιων αποζημιώσεων της ασφάλισης αναπηρίας και τους δικαιούχους του επιδόματος εξαρτώμενου ατόμου.

Οι συμπληρωτικές παροχές προϋποθέτουν μόνιμη διαμονή στη χώρα και εξαρτώνται από το εισόδημα και τα περιουσιακά στοιχεία του ενδιαφερόμενου.

Τι καλύπτεται;

Κοινωνική πρόνοια

Η κοινωνική πρόνοια (*Sozialhilfe*) χορηγεί επιδόματα για κάλυψη των βασικών αναγκών διαβίωσης, των δαπανών στέγασης και των βασικών εισφορών στο ταμείο ασφάλισης ασθενείας.

Για τον υπολογισμό του επιδόματος κοινωνικής πρόνοιας λαμβάνονται υπόψη το πρόσωπο που έχει ανάγκη βοήθειας και τα εξαρτώμενα μέλη που ζουν μαζί του στο ίδιο νοικοκυριό. Η παροχή κοινωνικής πρόνοιας χορηγείται ως μεταβλητό ποσό, δηλαδή από το καθορισμένο όριο διαβίωσης του νοικοκυριού αφαιρείται το ατομικό εισόδημα κάθε μέλους του νοικοκυριού ώστε να υπολογιστεί το πραγματικό ποσό της παροχής κοινωνικής πρόνοιας.

Οι παροχές κοινωνικής πρόνοιας δεν έχουν χρονικό περιορισμό. Ωστόσο, οι παροχές αυτές επανεξετάζονται ανά διαστήματα. Τα άτομα που είναι ικανά για εργασία είναι υποχρεωμένα να δεχτούν οποιαδήποτε εργασία που λογικά έχουν τη δυνατότητα να εκτελέσουν. Για τον καθορισμό ενός λογικά προσδοκώμενου ποσού για τους άγαμους γονείς, λαμβάνεται υπόψη η ευθύνη ανατροφής τέκνου.

Συμπληρωματικές παροχές

Το ποσό των συμπληρωματικών παροχών διαμορφώνεται από την οικογενειακή κατάσταση του ενδιαφερόμενου (σύνθεση της οικογένειας) και από την οικονομική του κατάσταση.

Επίδομα εξαρτώμενου ατόμου

Σε περίπτωση που δεν χορηγείται κανένα επίδομα εξαρτώμενου ατόμου (*Hilflosenentschädigung*) από ασφάλιση ατυχημάτων, οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται να λαμβάνουν τέτοιου είδους επίδομα. Η εξάρτηση αξιολογείται με βάση τον βαθμό στον οποίο ο ενδιαφερόμενος χρειάζεται τη βοήθεια τρίτου προκειμένου να εκτελεί τις καθημερινές δραστηριότητές του (ντύσιμο και γδύσιμο, έγερση και κατάκλιση, βρώση, προσωπική υγιεινή, μετακίνηση, χρήση της τουαλέτας).

Διακρίνονται τρεις βαθμοί εξάρτησης (σοβαρή, μέτρια, ελαφρά). Τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών δικαιούνται επίδομα εξαρτώμενου ατόμου μόνο εφόσον η εξάρτηση είναι τουλάχιστον μέτριου βαθμού (εκτός εάν έχει προηγηθεί, πριν από τη συγκεκριμένη ηλικία, ελαφρά εξάρτηση).

Επιδόματα μητρότητας

Οι γυναίκες που κατά τον τοκετό δεν δικαιούνται αποζημιώσεις ασθενείας, βάσει της υποχρεωτικής ασφάλισης ασθενείας, κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας λαμβάνουν από το κράτος εφάπαξ επίδομα μητρότητας (*Mutterschaftszulage*), το οποίο εκπίπτει από τη φορολογία. Εάν το ποσό των παροχών ασθενείας σε χρήμα που καταβάλλονται από την υποχρεωτική ασφάλιση ασθενείας είναι χαμηλότερο από εκείνο του επιδόματος μητρότητας, η νέα μητέρα λαμβάνει τη διαφορά μεταξύ των δύο.

Η καταβολή του επιδόματος μητρότητας προϋποθέτει τη μόνιμη διαμονή της μητέρας στο Λιχτενστάιν.

Το ποσό του επιδόματος μητρότητας εξαρτάται από το φορολογητέο εισόδημα των δύο συζύγων ή, εάν η μητέρα είναι άγαμη, από το ατομικό φορολογητέο εισόδημά της. Το επίδομα καταβάλλεται μόνο εφόσον το φορολογητέο εισόδημα δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο ανώτατο όριο.

Επίδομα τυφλών

Το ποσό του επιδόματος τυφλών (*Blindenbeihilfen*) εξαρτάται από τον βαθμό ανεπάρκειας της όρασης (τύφλωση, μερική τύφλωση, σοβαρή ανεπάρκεια της όρασης). Δικαίωμα στο επίδομα έχουν όσοι διαμένουν μόνιμα στο Λιχτενστάιν και είναι ηλικίας άνω των 6 ετών.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων;

Η διαχείριση της κοινωνικής πρόνοιας γίνεται από την κεντρική διοίκηση ενώ αρμόδιες να αποφασίζουν ποιες παροχές χορηγούνται κατόπιν αίτησης του πιθανού δικαιούχου είναι οι τοπικές αρχές. Το δικαίωμα στην παροχή κοινωνικής πρόνοιας είναι ονομαστικό και δεν υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αρχών.

Η διαχείριση των συμπληρωματικών παροχών είναι ευθύνη των ταμείων ασφάλισης γήρατος και επιζώντων του Λιχτενστάιν, όπου πρέπει να υποβάλλονται οι σχετικές αιτήσεις. Αυτά καθορίζουν το ονομαστικό δικαίωμα του δικαιούχου και υπολογίζουν τα ποσά των συμπληρωματικών παροχών ανάλογα με το εισόδημα, την περιουσία και τις δαπάνες του δικαιούχου.

Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Ο συντονισμός των κανόνων της ΕΕ αφορά μόνο την κοινωνική ασφάλεια και όχι τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη

Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;

Δικαίωμα σε παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης έχουν όσοι χρειάζονται μακροχρόνια υποστήριξη και φροντίδα στο σπίτι, γεγονός το οποίο προϋποθέτει κατάλληλες υπηρεσίες φροντίδας από τρίτο άτομο. Ως εξαρτώμενο θεωρείται το πρόσωπο που χρειάζεται μόνιμη βοήθεια από τρίτο άτομο, μόνιμη μακροχρόνια περίθαλψη ή προσωπική επίβλεψη, προκειμένου να εκτελεί τις ακόλουθες έξι βασικές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής: έγερση, ντύσιμο, βρώση, προσωπική υγιεινή, κοινωνικές επαφές, χρήση της τουαλέτας.

Καταρχήν, όλοι οι μόνιμοι κάτοικοι του Λιχτενστάιν που δεν φιλοξενούνται σε άσυλο και δεν νοσηλεύονται σε νοσοκομείο, δικαιούνται επίδομα υποστήριξης και φροντίδας (*Betreuungs- und Pflegegeld*). Η ανάγκη υποστήριξης και φροντίδας πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον έναν μήνα και προϋποθέτει μέσο όρο ημερήσιας ανάγκης για φροντίδα άνω της μίας ώρας από (αμειβόμενο) τρίτο πρόσωπο.

Όλοι όσοι καλύπτονται από υποχρεωτική ασφάλιση υγείας στο Λιχτενστάιν δικαιούνται επίδομα εξαρτώμενου ατόμου (*Hilflosenentschädigung*, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο XI). Επίδομα εξαρτώμενου ατόμου χορηγείται επίσης και σε άτομα που καλύπτονται από ασφάλιση ατυχημάτων (για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες).

Τι καλύπτεται;

Επίδομα υποστήριξης και φροντίδας παρέχεται σε περίπτωση ανάγκης για κατ' οίκον υποστήριξη και φροντίδα.

Το επίδομα περιλαμβάνει έξι επίπεδα που εξαρτώνται από τον ημερήσιο χρόνο που πρέπει να αφιερώνεται το τρίτο πρόσωπο στην παροχή φροντίδας και υποστήριξης. Τα ποσά κυμαίνονται από το επίπεδο ένα (φροντίδα και υποστήριξη για πάνω από 1 ώρα ημερησίως) όπου το ποσό του ημερήσιου επιδόματος είναι 10 CHF (8,13 ευρώ το 2011), έως το επίπεδο έξι (φροντίδα και υποστήριξη για πάνω από 7,5 ώρες ημερησίως) όπου το ποσό του ημερήσιου επιδόματος είναι 180 CHF (146 ευρώ το 2011).

Το επίδομα υποστήριξης και φροντίδας συνήθως δεν καλύπτει εξολοκλήρου τις δαπάνες του ατόμου που χρειάζεται υποστήριξη ή/και υπηρεσίες φροντίδας. Έτσι, ο δικαιούχος πρέπει να συνεισφέρει στις δαπάνες.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;

Για τον καθορισμό του μέσου όρου της ημερήσιας ανάγκης για υποστήριξη ή/και φροντίδα πραγματοποιείται μια επιτόπια εκτίμηση από εξειδικευμένο προσωπικό με τη βοήθεια εργαλείων έρευνας σχεδιασμένων και προσαρμοσμένων για τον σκοπό αυτό.

Ο βαθμός της εξάρτησης ελέγχεται τακτικά, συνήθως μία φορά το χρόνο. Ωστόσο, η περίοδος αξιολόγησης καθορίζεται ατομικά με βάση την εκτίμηση ανά περίπτωση.

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα επιλογής μεταξύ των παρόχων περίθαλψης. Αυτοί μπορεί να είναι είτε επαγγελματίες είτε μη επαγγελματίες φροντιστές. Προσφέρεται επίσης πλήρης περίθαλψη σε κέντρα φροντίδας καθώς και περίθαλψη από ιδιωτικούς οργανισμούς που προσφέρουν φροντίδα κατ' οίκον (επιδοτούμενους από το κράτος).

Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης υπάγονται επίσης στους κανόνες της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι παροχές ασθενείας. Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε χρήμα καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα.*

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε είδος χορηγούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα ωσάν να ήσαστε ασφαλισμένος στη χώρα αυτή.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι

Αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων και τις επιμέρους παροχές κοινωνικής ασφάλισης στο Λιχτενστάιν μπορείτε να λάβετε από τους δημόσιους φορείς που διαχειρίζονται το σύστημα κοινωνικής προστασίας.

Για ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ, μπορείτε να αναζητήσετε τον φορέα με τον οποίο επιθυμείτε να επικοινωνήσετε στον κατάλογο φορέων που διατηρεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διατίθεται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Για ζητήματα που αφορούν παροχές ασφάλισης σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να απευθύνεστε στους ακόλουθους φορείς:

Κυβέρνηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν

(Regierung des Fürstentums Liechtenstein)

Regierungsgebäude

9490 Vaduz

Τηλ.: +423 236 74 61

Φαξ: +423 236 76 81

Ηλ. ταχ.: Info@liechtenstein.li

www.liechtenstein.li

Υπηρεσία Εθνικής Οικονομίας, Ασφάλιση Ανεργίας

(Amt für Volkswirtschaft, Arbeitslosenversicherung)

Poststrasse 1

9490 Vaduz

Τηλ.: +423 236 68 71

Φαξ: +423 236 68 89

Ηλ. ταχ.: info@anw.llv.li

www.anw.llv.li

Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας, Ασφάλισης Ασθενείας και Ατυχημάτων

(Amt für Gesundheit, Kranken- und Unfallversicherung)

Aeulestrasse 51

9490 VADUZ

Τηλ.: +423 236 73 40

Φαξ: +423 236 73 50

Ηλ. ταχ.: info@ag.llv.li

www.ag.llv.li

Γραφείο Κοινωνικών Υπηρεσιών

(Amt für Soziale Dienste)

Postplatz 2

9494 Schaan

Τηλ.: +423 236 72 72

Φαξ: +423 236 72 74

Ηλ. ταχ.: info@asd.llv.li

www.asd.llv.li

Αρχή της Χρηματοπιστωτικής Αγοράς

(Finanzmarktaufsicht)

Landstrasse 109

9490 VADUZ

Τηλ.: +423 236 73 73

Φαξ: +423 236 73 74

Ηλ. ταχ.: info@fma-li.li

www.fma-li.li

Οργανισμοί ασφάλισης γήρατος και επιζώντων, ασφάλισης αναπηρίας και ταμείο οικογενειακών επιδομάτων

(AHV-IV-FAK-Anstalten)

Gerberweg 2

9490 Vaduz

Τηλ.: +423 238 16 16

Φαξ: +423 238 16 00

Ηλ. ταχ.: ahv@ahv.li

www.ahv.li

Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές

Ορισμένες παροχές κοινωνικής ασφάλισης, οι λεγόμενες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα¹, παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου. Οι παροχές αυτές σε χρήμα δεν μπορούν επομένως να «εξαχθούν» σε περίπτωση μετακίνησής σας σε άλλη χώρα της Ευρώπης, ακόμη και αν εξακολουθείτε να είστε ασφαλισμένος στο Λιχτενστάιν. Οι ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές για το Λιχτενστάιν είναι οι ακόλουθες:

- επιδόματα τυφλών ·
- επιδόματα μητρότητας ·
- συμπληρωματικές παροχές ασφάλισης γήρατος, επιζώντων και αναπηρίας.

¹ Βλ. παράρτημα Χ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 988/2009. Για το Λιχτενστάιν: βλ. παράρτημα IIα του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71.